

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

XITSONGA: RIRIMI RA LE KAYA (HL)

PAPILA RA VUNHARHU (P3)

2023

TIMARAKA: 100

NKARHI: Tiawara ti3

Papila Ieri ra swivutiso ri na tipheji ta 5.

SWITSUNDUXO NA VUXOKOXOKO

1. Papila leri ra swivutiso ri avanyisiwile hi swiyenge SWIMBIRHI:

XIYENGE XA A: Xitsalwana	(50)
XIYENGE XA B: Xitshuriwa xa xitsalwambiko	(2 x 25) (50)
2. Hlamula xivutiso XIN'WE eka XIYENGE XA A na SWIMBIRHI eka XIYENGE XA B.
3. Tsala hi ririmi leri u kamberiwaka hi rona.
4. Sungula xiyenge XIN'WANA na XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. U fanele ku kunguhata (xikombiso: hi ku tirhisa mepe wa miehleketo/dayagiramu/chati ya nkhuluko/marito ya nkoka), hlela na ku hlayisia ntirho wa wena. Nkunguhato wu fanele ku RHANGELA xitshuriwa.
6. Minkunguhato hinkwayo yi fanele ku kombisiwa hindlela leyi kombisaka leswaku i minkunguhato. U tsundzuxiwa ku ba nkhwati emakumu ka nkunguhato wun'wana na wun'wana.
7. U tsundzuxiwa swinenenene ku tirhisa nkarhi wa wena hindlela leyi landzelaka:

XIYENGE XA A: Timinete ta kwalomu ka 100	
XIYENGE XA B: Timinete ta kwalomu ka 80	(2 x 40)
8. Nombora tinhlamulo himfanelo tanihilaha ti nomboriweke hakona eka papila leri ra swivutiso.
9. Nhlokomhaka A YI KATSIWI loko ku hlayiwa marito.
10. Tsala swi basa no vonaka.

XIYENGE XA A: XITSALWANA**XIVUTISO XA 1****SWILERISO:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwana lexi nga na marito ya le xikarhi ka 400–450 (tipheji ti $2\frac{1}{2}$) hi yona.
- U nga ha tsala NHLOKOMHAKA kumbe NOMBORO ya xivutiso.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.

- 1.1 A ndzi ta va ndzi nga welangi ekhombyeni. [50]
- 1.2 Lexi i xihundla xa mina! [50]
- 1.3 Leswi nga endliwaka leswaku vaaki va Afrika-Dzonga va thoriwa emintirhweni yo hambanahambana himfanelo. [50]
- 1.4 Ku va vanhu va nga hakeli eswibedhlele na le titlilinki ta mani na mani swi kahle swi tlhela swi nga vi kahle. [50]
- 1.5 Vaxavisi va le handle ka mavhengele va fanele va arisiwa ku xavisa eka tindhawu leti. Pfumela kumbe u kaneta. [50]

Xiyaxiya swifaniso leswi landzelaka kutani u hlawula xin'we eka swona u tsala xitsalwana hi nhlokomhaka leyi u xi nyikeke yona.

1.6

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.timeslive.co.za] [50]

1.7

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.guardian.org]

[50]

1.8

[Xifaniso lexi xi huma eka webusayiti ya www.food.caritas.org]

[50]

NTSENGO WA XIYENGE XA A:

50

XIYENGE XA B: XITSHURIWA XA XITSALWAMBIKO**XIVUTISO XA 2****SWILERISO:**

- Hlawula tinhlokomhaka TIMBIRHI ntsena leti u ti twisisaka swinene kutani u tsala switsalwambiko leswi nga na marito ya le xikarhi ka 180–200 (mintila ya 20–25) hi tona.
- Sungula nhlamulo yin'wana na yin'wana eka pheji yintshwa.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.

2.1 PAPILA RA XINGHANA

Munghana wa wena u kumile basari yo ya dyondza entsungeni wa malwandle. N'wi tsalele papila u n'wi khensisa.

[25]

2.2 TSALWAVUTITIVISI NA PAPILA RO SEKETELA

Phephahungu ra Nyiko ri na swinavetiso swa swivandla swa mintirho ya ku hlayisa swiharhi entangeni wa swiharhi lowu nga ekusuhi na le ka n'wina. Tsala tsalwavutitivisi na papila ro seketela leswi u nga ta swi rhumela eka ntanga lowu u tirhisa adirese leyi landzelaka:

Hlomani Park, Private Bag X2371, Ribye, 0167.

[25]

2.3 NHLUTO

Eholweni ya muganga wa ka n'wina a ku ri na mphikizano wa van'wambhuri laha a ku hlanganile miganga yo hambanahambana. Tsala nhluto wa leswi humeleleke siku leri.

[25]

2.4 N'WANGULANO

Ku khomiwile xigevenga lexi tshoveke evhengeleni ra le kusuhi na le ka n'wina. Tsala n'wangulano lowu veke kona exikarhi ka n'wini wa vhengele na phorisa leri lavisisaka nandzu lowu.

[25]

2.5 XIVIKO

Mi yile ehofisinkulu ya xifundzankulu xa n'wina hikokwalaho ka xiymo lexi nga tsakisiki xa gondzo ro ya edorobeni leri nga ekusuhi na n'wina. Tanihi matsalana wa wadi, tsala xiviko lexi u nga ta xi hlayela vaakatiko.

[25]

2.6 MATIMU YA MUFI

Mudyondzisi wa wena u khukhuriwile hi mati a lova loko a ri karhi a tsemakanya nambu lowu a wu tele ku tlula mpimo. Tsala matimu ya mufi lama nga ta hlayiwa hi siku ra ku heleketiwa ka yena endlwini ya yena yo hetelela.

[25]

NTSENGO WA XIYENGE XA B:
NTSENGO WA TIMARAKA:

50

100